

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Odbor za kulturo in izobraževanje

2010/2307(INI)

10. 2. 2011

OSNUTEK POROČILA

o pobudi Mladi in mobilnost: okvir za izboljšanje sistema splošnega in poklicnega izobraževanja v Evropi
(2010/2307(INI))

Odbor za kulturo in izobraževanje

Poročevalec: Milan Zver

Pripravljalavec mnenja (*):
Jutta Steinruck, Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve

(*): Pridruženi odbor – člen 50 poslovnika

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	8

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o pobudi Mladi in mobilnost: okvir za izboljšanje sistema splošnega in poklicnega izobraževanja v Evropi (2010/2307(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 15. septembra 2010 z naslovom Pobuda Mladi in mobilnost za izkoriščanje potenciala mladih pri doseganju pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropski uniji (KOM(2010)0477),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. marca 2010 z naslovom Evropa 2020: strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast (KOM(2010)2020),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. maja 2010 z naslovom O strategiji EU za mlade – vlaganje v mlade ter krepitev njihove vloge in položaja¹,
- ob upoštevanju odločbe Sveta z dne 27. novembra 2009 o evropskem letu prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva²,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“)³,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 11. maja 2010 o socialni razsežnosti izobraževanja in usposabljanja ter o kompetencah za vseživljenjsko učenje in pobudi „nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta“⁴,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 17. junija 2010⁵ o novi strategiji za rast in delovna mesta, zlasti tistega dela, ki potrjuje krovne cilje za izboljšanje ravni izobrazbe,
- ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 28. januarja 2011 o pobudi Mladi in mobilnost (CdR 292/2010) ter mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne XX marca 2011,
- ob upoštevanju členov 165 in 166 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju člena 48 svojega poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje in mnenja Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve (A7-0000/2011),

A. ker so z vidika strategije EU 2020 znanje in spretnosti mladih bistvenega pomena

¹ Sprejeta besedila, P7_TA(2010)0166.

² UL L 17, 22. 1. 2010, str. 43.

³ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁴ UL C 135, 26.5.2010, str. 2 in 8.

⁵ http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/council_conclusion_17_june_en.pdf

za uresničevanje ciljev pametne, vključujoče in trajnostne rasti,

- B. ker imajo mladi poglobljeno vlogo pri petih krovnih ciljnih EU za leto 2020: zaposlovanje, raziskave in inovacije, podnebje in energetika, izobraževanje ter boj proti revščini,
- C. ker pobuda Mladi in mobilnost krepi obstoječo strategijo EU za mlade (KOM(2009)0200), saj jim zagotavlja znanje in spretnosti, ki so potrebne za dostop do trga dela,
- D. ker si pobuda Mladi in mobilnost kot vodilna pobuda strategije Evropa 2020 prizadeva z boljšo uporabo obstoječih evropskih programov povečati privlačnost visokošolskega izobraževanja v Evropi ter izboljšati splošno kakovost vseh ravni izobraževanja in usposabljanja ter kakovost mobilnosti pri študiju in delu;
- E. ker države članice zaradi gospodarske krize krčijo naložbe v izobraževanje in usposabljanje, kar neposredno vpliva na prihodnost mladih v času, ko se Evropa pri doseganju zelene rasti spopada s čedalje večjim demografskim izzivom,
- F. ker so gospodarski stroški slabih rezultatov v izobraževanju bistveno višji od stroškov finančne krize,
- G. ker je izobraževanje temeljnega pomena za spodbujanje ustvarjalnosti in inovacijskega potenciala mladih; ker izobraževanje ljudem zagotavlja potrebna orodja za intelektualni in socialni razvoj,
- H. ker različne raziskave kažejo, da mobilnost prispeva k občutku evropskega državljanstva in vključenosti v demokratične procese,
- I. ker se je bolonjski proces v prvem desetletju srečal s številnimi težavami pri izvajanju svojih ciljev in prizadevanjih za razvoj visokega šolstva v Evropi,
- J. ker je zmanjšanje predčasnega opuščanja šolanja poglobljeno pomena za preprečevanje tveganja socialne izključenosti in revščine mladih ter za izboljšanje in omogočanje lažjega dostopa mladih do trga dela,
- K. ker se je v času krize še okrepila potreba po reformi naših gospodarstev ter družb in ker je nujno, da te reforme podprejo sistemi visokokakovostnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, saj bi bila tako Evropa bolj pripravljena za spopadanje s sedanji in prihodnji izzivi,
- L. ker je prostovoljstvo pomembna priložnost za pridobitev dodatnega znanja, saj državljanom pomaga, da razvijejo občutek družbene odgovornosti, zlasti v okviru letošnjega evropskega leta prostovoljstva,
- M. ker je izjemno pomembno vključiti mlade v proces odločanja, da se jim zagotovi občutek lastne odgovornosti in omogoči dejavno prispevanje mnenj k strategiji za mlade,

Splošne opombe in finančna podpora

1. pozdravlja pobudo Mladi in mobilnost kot politično pobudo za spodbujanje programov izobraževanja, mobilnosti in mladinskih programov ter kot spodbudo državam članicam za uresničitev ciljev strategije EU 2020;
2. poudarja, da je vlaganje v izobraževanje brez dvoma bistveno za vsakršno trajnostno rast in razvoj ter da financiranja mladih in izobraževanja tudi v času gospodarske krize ne bi smeli šteti za strošek, temveč za naložbo v prihodnost Evrope;
3. priznava, da je uspeh pobude Mladi in mobilnost odvisen predvsem od tega, kako bodo države članice izvajale njene glavne ukrepe; zato poziva Evropsko komisijo, naj pozorno spremlja in analizira najpomembnejše elemente pri izvajanju, da bi državam članicam pomagala pri tem procesu;
4. poziva Komisijo, naj Evropskemu parlamentu redno poroča o učinkovitosti glavnih ukrepov pobude Mladi in mobilnost;
5. poziva Komisijo, naj še naprej vlaga v programe mobilnosti in mladinske programe, kot so vseživljenjsko učenje (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig), Marie Curie, Erasmus Mundus ter Mladi v akciji;
6. poziva države članice, naj na vseh ravneh zagotovijo večja vlaganja v sisteme izobraževanja in usposabljanja ter naj finančno podprejo izvajanje programov mobilnosti EU na nacionalni ravni;

Mladi in mobilnost

7. priporoča, da evropske institucije okrepijo strukturirani dialog z mladinskimi organizacijami in drugimi zainteresiranimi stranmi za razpravo o prednostnih nalogah in ukrepih za mlade;
8. se strinja, da je treba v zgodnjih letih ukrepati za zmanjšanje predčasnega opuščanja šolanja na 10 %, kot je dogovorjeno v okviru strategije Evropa 2020; pozdravlja predlog Komisije za priporočilo Sveta, s katerim bi okrepili prizadevanja držav članic za zmanjšanje osipa v šolah;
9. zahteva posebno pozornost in podporo za tiste, ki so najbolj ogroženi, ter za tiste, ki si prizadevajo za „drugo priložnost“, da bi se ponovno vključili v izobraževanje po tem, ko so ga enkrat že opustili;
10. poziva Komisijo, naj na nacionalni in regionalni ravni zbira podatke o praktičnih ovirah za mobilnost ter sprejme ukrepe za njihovo odpravo, da bi zagotovila visokokakovostno in vsakomur dostopno mobilnost;
11. poudarja pomen sprejemanja ukrepov, s katerimi bi zagotovili, da so študenti mobilni in da se jim takrat, ko so v tujini, omogočita učinkovit sistem socialne in zdravstvene varnosti ter popolna prenosljivost štipendij;

12. priznava, da je treba invalidnim študentom in študentom z otroki zagotoviti dodatno podporo za sodelovanje v mobilnosti;
13. poudarja, da sta neformalno izobraževanje in medkulturno učenje bistvena za razvijanje pomembnih veščin in sposobnosti;
14. opozarja države članice, naj uvedejo zgodnje učenje drugega jezika (v predšolskem izobraževanju); poudarja, da ljudje, ki ne bodo znali drugega jezika, ne bodo mogli udeležati mobilnosti;
15. pozdravlja poglobitve nove ukrepe iz pobude Mladi in mobilnost, kot so posebna osrednja spletna stran za mobilnost, kartica mobilnosti ter evropski potni list znanj in spretnosti, ki izboljšujejo že obstoječa orodja mobilnosti;

Evropsko visokošolsko izobraževanje in bolonjski proces

16. poudarja, da je pomembno, da se začne nov, konstruktiven dialog med vsemi udeleženci v bolonjskem procesu, v katerem bi uporabili izkušnje iz uspehov in neuspehov, da bi ga nadalje izboljšali;
17. je trdno prepričan, da je neodvisnost univerz nujna, hkrati pa poudarja njihovo odgovornost do družbe;
18. poudarja, da je treba z učnimi načrti, prilagojenimi bodočim spretnostim in delovnim mestom, najti ravnovesje med sistemi visokošolskega izobraževanja ter potrebami gospodarstva in družbe na splošno;
19. poziva nacionalne, regionalne in lokalne oblasti, naj podpirajo in spodbujajo sodelovanje med univerzami in podjetji;
20. poziva univerze, naj svoje programe in strukture približajo posebnim potrebam trga dela in naj poiščejo nove metode sodelovanja z zasebnimi in javnimi gospodarskimi družbami;
21. predlaga, naj Komisija namesto svetovnega sistema za razvrščanje univerz uvede na podatkih temelječ sistem o programih evropskih univerz, ki bi med drugim javnosti redno poročal o zaposljivosti študentov vsakega programa;

Poklicno izobraževanje in usposabljanje

22. poziva države članice, naj posodobijo in izboljšajo privlačnost in kakovost poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da bi se odzvale na spremembe na trgu dela, ki bo leta 2020 zahteval nova znanja in spretnosti, potrjene z diplomami, ki bi jih morale vzajemno priznavati vse države članice;
23. poudarja, da je pomembno spodbujati mobilnost na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter študentom v tujini nuditi informacije, svetovanje, vodenje in strukture, ki jih bodo gostile;

24. izpostavlja težave, s katerimi se soočajo študenti med prihodom s poklicnega izobraževanja in usposabljanja na visokošolski študij, in poudarja, da se morajo izobraževalne ustanove prilagoditi, da bi olajšale ta prehod;

Prehod z izobraževanja in usposabljanja na zaposlitev

25. odločno poudarja, da je nemoten vstop mladih na trg dela odvisen predvsem od posodobitve ustanov za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter univerz, ki morajo zagotoviti, da se njihovi študijski programi ujemajo s potrebami na trgu dela;
26. odločno podpira cilj EU, da 40 % mladih dokonča terciarno (to je visoko in poklicno) izobraževanje;
27. poudarja, da so instrumenti vodenja pomembni za mlade ljudi, saj jim pomagajo pri izobraževalnih in poklicnih izbirah od osnovnošolske do visokošolske ravni izobraževanja in usposabljanja, zaradi katerih bo njihov prehod v dejavno življenje lažji;
28. poziva ustanove terciarnega izobraževanja, naj v vse študijske programe uvedejo obdobje visokokakovostnega pripravništva, da bi mladim omogočili, da se vnaprej srečajo z resničnimi in praktičnimi zahtevami delovnega okolja;
29. poudarja, da končni cilj pobude Mladi in mobilnost ni zgolj izboljšati evropske izobraževalne sisteme in zaposljivost mladih, ampak tudi ustvariti družbeno okolje, v katerem bodo lahko vsi mladi uresničili svoje zmožnosti in želje;

o

o o

30. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Mladi in mobilnost je ena izmed sedmih glavnih pobud strategije Evropa 2020, ki jo je izoblikovala Komisija in ki spodbuja pametno, trajnostno in vključujočo gospodarsko rast. Zajema 28 ključnih dejavnosti in konkretnih ukrepov, ki bi izboljšali izobraženost in usposobljenost mladih prek mobilnosti in jim olajšali prehod iz izobraževalnega sistema na trg dela. To je še posebno pomembno danes, ko je treba mladim, ki so med socialnimi skupinami, ki jih je svetovna finančna kriza najbolj prizadela, hkrati pa so najmanj krivi za njen nastanek, pomagati pri njihovem vstopu na trg dela, da bi se zagotovila njihova prihodnost in spodbudilo gospodarstvo. Mladi bodo v prihodnosti tisti, ki bodo sprejemali odločitve, zato je bistveno, da lahko danes razvijejo sposobnosti, spretnosti in znanje, ki jim bodo v prihodnje omogočali, da dejavno prispevajo k rasti in trajnostni prihodnosti Evropske unije v prihajajočih letih in da dosežejo strateške cilje rasti EU.

Pobuda želi do leta 2020 uresničiti glavne cilje strategije Evropa 2020 za zmanjšanje deleža tistih, ki zgodaj opustijo šolanje s 15 na 10 %, in povečanje deleža ljudi s terciarno izobrazbo z 31 na 40 %. Mladim zaradi zgodnjega opuščanja šolanja grozita brezposelnost in življenje v revščini, zaradi česar nastanejo visoki socialni in ekonomski stroški. Trenutno ima 14,4 % mladih v EU v starostni skupini 18–24 let manj kot srednješolsko izobrazbo in se ne udeležuje nadaljnega izobraževanja in usposabljanja. Poleg tega je približno 21 % mladih v EU brezposelnih.

Pobuda Mladi in mobilnost se osredotoča na mobilnost pri študiju, je pa treba zagotoviti, da je tako pridobljena izobrazba v skladu s potrebami na trgu dela in da jim bo dala spretnosti in znanje, ki jih potrebujejo. Po ocenah bo do leta 2020 35 % služb zahtevalo visokošolsko izobrazbo (v primerjavi s sedanjimi 29 %), kar pomeni 15 milijonov delovnih mest več. Pobuda Mladi in mobilnost si prizadeva povečati mobilnost mladih tako, da poskuša vsem mladim zagotoviti možnost, da do leta 2020 študirajo na tujem. Mobilnost je pomembna za spoznavanje drugih kultur, pa tudi za boljše razumevanje lastne kulture. Manj kot tretjina prebivalstva EU ima visokošolsko izobrazbo, kar v primerjavi z ZDA, kjer je 40 % visoko izobraženih, in Japonske, kjer jih je 50 %, pomeni, da je treba to število povišati, da bi lahko bili bolj konkurenčni v nenehno rastočem svetovnem gospodarstvu.

Ta strategija si prizadeva povečati mobilnost za vse mlade ljudi, ne samo za tiste, ki se izobražujejo na visokošolski ravni. Visokokakovostno izobraževanje in usposabljanje, na katerega se je EU osredotočila leta 2002 v okviru kopenhavnskega procesa, je bistveno za doseganje sedanjih potreb spreminjajočega se trga dela. Pobuda Mladi in mobilnost bo izboljšala mobilnost mladih ljudi v okviru poklicnega izobraževanja in usposabljanja, kar bo dodatno prispevalo k zmanjšanju brezposelnosti.

Države članice EU so že pokazale pripravljenost za skupno delo, da bi dosegle pametno, trajnostno in vključujočo gospodarsko rast z izvajanjem strategije Evropa 2020. Bistveno je, da nadaljujejo s tem delom, da bi evropski mladini zagotovile, da ne bo prikrajšana za možnosti osebnega razvoja in prispevka h krepitvi prihodnje blaginje v Evropski uniji.

To poročilo se prvotno osredotoča na izobraževalne vidike pobude Mladi in mobilnost, ki imajo za cilj zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja, povečanje števila ljudi s terciarno izobrazbo, večjo privlačnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter večje priznavanje

neformalne izobrazbe in priložnostnega učenja. Pobuda Mladi in mobilnost je posebna politična strategija za mlade, ki spodbuja obstoječe programe in vsebuje ključne nove ukrepe za prihodnja leta, ki bodo izboljšali obstoječe strukture in gradili na uspehu obstoječega strateškega okvira.

Splošne ugotovitve

Zaenkrat ni dodatnih proračunskih sredstev, namenjenih pobudi Mladi in mobilnost. Da ta nova strategija ne bi obstajala samo kot koncept, je bistveno, da se ji vse **države članice zavežejo** s finančno podporo in z izvajanjem na nacionalni ravni, ter da bodo zanjo namenjena sredstva iz **proračuna EU**. Države članice morajo na to gledati kot na **dolgoročno naložbo**, ne samo v izobrazbo mladih ljudi, ampak tudi v prihodnji napredek posameznih držav in EU kot celote. Zelo pomembno je, da se pobuda Mladi in mobilnost neločljivo poveže s splošno strategijo za rast, da bi pritegnila zadostna sredstva in politično udeležbo. Poleg financiranja pobude Mladi in mobilnost je bistveno, da imajo **obstoječi programi**, kot so Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Gruntvig, Mladi v akciji in Marie-Curie še naprej finančno in politično podporo. Ti programi so že pokazali zelo dobre rezultate in je njihov nadaljnji razcvet bistven.

Mladi so ključni element pobude Mladi in mobilnost, zato jih je treba vključiti v celoten proces te pobude, poleg tega pa sami najbolj poznajo vprašanja, ki jih zadevajo. Sodelujejo naj tudi v **strukturiranem dialogu** z EU, ki bo pripomogel k spodbujanju in promociji aktivnega državljanstva. To vključuje postopke posvetovanj, izvajanje strategije in z njo povezanih programov, oceno njene učinkovitosti in predloge za prihodnje izboljšave. Poleg tega je civilna družba imela in še ima pomembno vlogo na področju problematike mladih v EU, zato bi morale Unija in države članice tesno sodelovati s temi organizacijami, da bi si pridobile njihovo znanje in izkušnje ter zagotovile, da se ne bi po nepotrebnem podvajalo sedanjih prizadevanj.

Mobilnost

Medtem ko se izraža naklonjenost spodbujanju mobilnosti mladih v pobudi Mladi in mobilnost, je jasno, da je treba **premagati praktične ovire in prepreke za mobilnost**, kot je prikazano v zeleni knjigi o učni mobilnosti. Sem spadajo težave z vizumi, različnimi jeziki pri zdravstveni dokumentaciji, prenosljivostjo šolnin za mlade, ki gredo v tujino, in dejstvo, da bodo morda potrebovali dodatno finančno pomoč, če se bodo preselili v države z visokimi stroški, kot sta Švedska in Danska. Še bolj bi bilo treba spodbujati **priznavanje obdobja v tujini in kvalifikacij iz drugih držav EU**. Poleg tega je znano, da se **invalidi** spopadajo z več ovirami za mobilnost kot drugi, in da bi jim zagotovili enake možnosti, je treba vzpostaviti dodatne mehanizme. Dodatno pomoč bi bilo treba nuditi tudi **študentom z družinami** (na primer z otroki), da bodo lahko premagali izredne izzive, s katerimi se bodo soočili v okviru mobilnosti na področju izobraževanja.

Študentska mobilnost sicer učinkuje zelo pozitivno na udeležence, je pa tudi znano, da ima lahko škodljive posledice, če je slabo organizirana (na primer negativno dožemanje nove kulture, osamljenost, domotožje itd.), zato je treba mladim udeležencem v prvi vrsti zagotoviti **visokokakovostno mobilnost**. Poleg tega je glavni poudarek v pobudi Mladi in mobilnost na mobilnosti mladih pri terciarnem izobraževanju, čeprav bi bilo treba nameniti pozornost tudi

mobilnosti srednješolcev ter državam članicam, mladim in njihovim staršem bolj promovirati programe, kot je Comenius. Madžarsko predsedstvo bo v svojem mandatu namenilo pozornost tudi mobilnosti in to priložnost bi morali izkoristiti, da bi mobilnost postala osrednje vprašanje v razpravi.

Neformalno izobraževanje in udeležba mladih

Medtem ko je po celem svetu v tem času brezposelnost med mladimi pereče vprašanje, s katerim se je treba odločno spopasti, se ne sme pozabiti, da je mobilnost več kot samo vstopanje na trg dela; zelo pomembna je tudi na področju **neformalnega izobraževanja**, ki posledično mladim omogoča razvijanje pomembnih sposobnosti in spretnosti. Kakovostna mobilnost je bistvena, da bi uresničili cilje za **medkulturno učenje, osebni razvoj in večjezičnost mladih**, s pobudo Mladi in mobilnost pa bi morali zagotoviti, da bo tem vidikom namenjena ustrezna pozornost in podpora. **Učenje jezikov**, zlasti v zgodnjem življenjskem obdobju, ogromno prispeva k uspešni mobilnosti, pa tudi k uspešnemu razvoju drugih veščin in sposobnosti.

Pobuda Mladi in mobilnost je usmerjena v zaposlitev kot končni rezultat, dejansko pa je zaposlitev povezana z izobraženostjo, pa tudi **udeležbo mladih in aktivnim državljanstvom**. Belgijsko predsedstvo je jasno izpostavilo pomen dela mladih in neformalnega izobraževanja. S pobudo Mladi in mobilnost je treba podpirati ta dva vidika. Poleg tega aktivna udeležba mladih povečuje možnosti za mobilnost in **sodelovanje v demokratičnem procesu**. Na zadnjih evropskih volitvah je bil namreč delež mladih volivcev, ki so bili na izmenjavi v okviru programa Erasmus, dvakrat večji kot delež tistih, ki na izmenjavi niso bili. Zato je treba v okviru obstoječih programov še naprej pozornost usmeriti v **aktivno državljanstvo, razvijanje ključnih sposobnosti, neformalno izobraževanje in spodbujanje evropske civilne družbe**.

Zgodnje opuščanje šolanja

Pobuda Mladi in mobilnost skuša uresničiti krovni cilj, to je zmanjšanje deleža mladih, ki zgodaj opustijo šolanje s 15 % na 10%. To je prav, vendar je treba tudi tistim, ki so zgodaj opustili šolanje, zagotoviti možnosti, da se **v kasnejšem življenjskem obdobju ponovno začnejo izobraževati**, s čimer bi vsem ljudem v prihodnje zagotovili obete za socialno mobilnost.

Visokošolsko izobraževanje in bolonjski proces

Bolonjski proces se je v glavnem pozitivno izkazal za mlade in njihove potrebe po izobraževanju, čeprav je bilo storjenih nekaj napak pri njegovem oblikovanju in izvajanju (pri čemer je bilo pridobljenih veliko izkušenj), ter bi ga bilo treba izvajati tudi v prihodnje. Trg dela se je nedavno zelo spremenil, zato se morajo izobraževalni sistemi nujno prilagoditi potrebam in zahtevam trga. Spodbujati in promovirati je treba **okrepljeno in kakovostno sodelovanje med visokoškolskimi izobraževalnimi ustanovami in poslovnim svetom**, da bi zagotovili, da bodo mladi pridobili izobrazbo, ki ustreza znanju, veščinam, sposobnostim in izkušnjam, ki jih bodo potrebovali pri iskanju zaposlitve. Visokošolska izobrazba danes tudi preveč temelji na teoretičnem znanju, ki je sicer pomembno, vendar je za mlade bistveno tudi, da si pridobijo **več praktičnega znanja in izkušenj s kakovostnim obveznim**

pripravnštvom (ki bi morale imeti pravni status in biti plačano, da se zagotovi vključevanje mladih iz vseh socialno-ekonomskih okolij, ter ne bi smelo biti zgolj nadomestilo za stalno zaposlitev). Poleg tega bi bilo treba bolj spodbujati in podpirati **podjetništvo v visokošolskem izobraževanju**.

Poklicno izobraževanje in usposabljanje

Potrebe trga dela niso pomembne samo za mlade z univerzitetno izobrazbo, priznati je treba tudi velik pomen poklicnega izobraževanja in usposabljanja za uspešen prehod iz izobraževanja v poklicno življenje ter spodbujati **mobilnost za vso mladino**. Poklicnemu izobraževanju in usposabljanju se pogosto ne nameni dovolj pozornosti, čeprav bi bilo to včasih nujno, da bi mu **povečali ugled in priznanje** in bi bilo bolj privlačno za mlade. Za mlade študente, ki so na poklicnem izobraževanju in usposabljanju v tujini, morajo biti na razpolago ustrezne podporne strukture. Bolj bi bilo treba spodbujati program **Leonardo da Vinci**, da bi se povečala njegova prepoznavnost in število udeležencev.

Družbena udeležba ljudi je močno povezana s stopnjo njihove izobrazbe. Prepogosto pri **politični udeležbi in aktivnem državljanstvu** med mladimi prevladujejo univerzitetni študenti. Zato bo spodbujanje poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter povečanje njegovega priznanja pripomoglo k temu, da bo več mladih, ki izhajajo iz različnih okolij in imajo različne izkušnje, pridobilo samozavest in sposobnosti za aktivno državljanstvo in jih bodo bolj zanimala politična vprašanja, ki vplivajo na njihovo življenje.

Zaključek

Za mobilnost na področju izobraževanja je najpomembnejše, da se zagotovi visoka kakovost, hkrati pa omogoči dostop vsem mladim. Zato bi morala EU spodbuditi več držav članic k podpisu Listine kakovosti za mobilnost, ki jo je predložila Komisija.